

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉNEZ
czimrendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; Berde Aron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: Tanintézetünk tizedik évfordulója. S. — A déési kiállításról. IV. Szabó Samu. — Pávai Vajna Elek vándorgyűlési indítványai. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés nov. 3-áról. — Pályázati hirdetmény. — Értesítés a ragályos betegségekről. — Vidéki gazd. tudósítások: Szék, M.-Csesztve, D.-Sz.-Márton. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Tanintézetünk tizedik évfordulója!

Kolozsvárt, 1879. november 15-én.

November 15-én 1869-ben diszes társaság gyült egybe, Kolozsvár tanácsházának nagy termébe, hogy itt a bár szives készséggel felajánlott, de mégis idegen hajlék alatt tanuja legyen a kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézet megnyitásának!

A zord téli idő egész ridegségével köszöntött volt be, midőn a zsenge csemetét ültették és — fájdalom, — nem ez volt az egyedüli vihar, melyet kiállania kellett . . .

Ámde él hogy mennyi baj árán; mennyi — nem mindig a legcélszerűbben felhasznált — „befektetés“ költségén, azt ne kutassuk e mai örömnapon!

Hiszen az, kinek ápolására van legelső sorban bizva a megerősödött csemete, ő maga, a meggyőződés erős hangján mondá előttünk, hogy „életképes“. —

Tehát élni fog, — ezt reméljük mi is; de most, midőn e talajban már gyökeret vert, midőn tíz év tapasztalata megtaníthatta a gondos kertészt arra, miként nevelje a fát, melynek gyümölcse mindenesetre és mindenkor leginkább erdélyi országrészünknek kell, hogy teremjen; — most azt hisszük, nem fog tartozkodni attól sem, hogy erős kézzel eltávolítsa mind azt a felesleges hajtást, mely bujább földben tán dús rügyet hozna, de a mi szegényes talajunkban csak a teljes termőképességnek gyengítésére szolgál. Lehet, hogy fácskánk így tán nem lesz a legdiszesebb, — hogy más komplikáltabb alak erre is, arra is nyesve — ide is, oda is hajtva tán inkább kápráztatná a járatlan szemet; — de bizonyosan egyiknek sem lesz jobb, életrevalóbb,

sem fája, sem gyümölcse, mint ennek a mienknek! — Ugy legyen. —

* * *

A kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézet emeleti diszes tautermét e hó 15-én válogatott közönség népesíté be: az erdélyi gazdasági egylet vezértagjai közül megjelentek Báró Huszár Sándor — ki tíz évvel ezelőtt mint ministeri biztos a tanintézetet megnyitotta — Báró Bánffy Dániel, Szabó József stb, a megye és város hatóságai, az egyetem, a főtanodák, a kath. papság, a tanító képezde, a m. kir. jószágigazgatóság, az alapítványi uradalom tisztsége stb. stbi szép számu képvisellel igazolták érdeklődésüket, — az intézeti tanári kar és ifjuság természetesen teljes számban volt jelen. A programm értelmében első Vörös Sándor igazgató emelt szót és nagyszabásu értekezésben a gazdasági tanügynök történetét általában vázolván, áttért az intézet tíz éves multjának ismertetésére. A magvas dolgozat a tárgy óriási nagysága miatt annak csak körvonalait adhatta ugyan, de nekünk ugy tetszik, hogy helyes érzéssel választá ki a legfontosabb részleteket és kivált hazánkat illetőleg oly érdekes adatokat tárt a feszült figyelemmel hallgató közönség elé, melyeknek tulnyomó nagy része eddig egészen ismeretlen volt. A tanintézet története bizonyos discretióval lett tárgyalva, a mit első sorban az értekezőnek hivatalos állása, másrészt a nyilvános fellépésnél mindig szem előtt tartandó háttár követelt. Fenntartjuk magunknak, hogy a terjedelmes értekezésnek — melynek lapunk szük tere aligha fog egészen helyet adhatni — egyes részleteit közöljük, hogy így jelen nem volt t. olvasóinkat is részesítsük azon élvezetben, melyért az ugyan csak illetékes közönség lelkes és egyhangu éljenzéssel rótta le elismerésének adóját. —

Második értekező Szentkirályi Ákos, — tíz év előtt az intézetnek ujoncz-növendéke, ma annak rendes tanára — szakmájából „az állattenyésztés köréből“ tartott felolvasást és főleg az átörökítés nehéz themáját üelvéen fenn, mutat-

ta, hogy híres tanárának Settegastnak feltétlen hívéül szegődött. Kellemes organum, világos előadás, meggyőző és a meggyőződés hangján elmondott érvelés — ime a fiatal tanárnak kétségtelen előnyei, melyeket e rövid félóra is feltüntetett., a hallgatók zajos helyeslése pedig általánosan is elismert.

Végre az igazgató kijelenté, hogy a tanári kar a tizedik évforduló emlékére pályadíj-alapítványt tett, melynek teljes szövege következő:

„A kolos-monostori m. kir. gazdasági tanintézet tanári kara 1879-ik év november hó 6-án tartott ülésében elhatározta, hogy a tanintézet megnyitásának 10-ik évfordulója alkalmából évenként 50 frtot = ötven forintot ad a tanintézeti hallgatók szakszerű munkásságának jutalmazására oly módon, hogy ezen 50 frt, minden második évben, tehát 100 frt összegben, pályadíjúl tüzessék ki. A pályakérdést a tanári kar állapítandja meg s feltételeivel együtt a lapok útján kihirdeti.

E pályadíjakra csak ezen tanintézetet végzett oly hallgatók versenyezhetnek, a kik a tanintézet végzése után legalább két évet töltöttek már a gyakorlatban. —

A tanári kar ejtendi meg a bírálatot s a díj kiadása iránt határoz.“ —

Evvel befejezést nyert a zajtalan, ugy szólván házi körben lefolyt ünnepély és intézetünk megkezdí a harmadik lustrumot, mihez csak azt kívánjuk:

„Ad multos annos!“ —

S.

A deési kiállításról.

IV.

Másodnap, október 22-én, délelőtt a deésaknai sóbányák látogatása vette igénybe az időt, ugy hogy a kertészeti egyesület csak délután 4 órakor tarthatta meg második és utolsó gyűlését Deésen.

Itt és ekkor jelentette be a kiküldött két bizottság munkálatai eredményét.

Az első bizottságnak, mely a szervezési kérdéseket vezette be, előadója volt Vezekényi Horváth Zsigmond tanfelügyelő úr. Most tetszett ki minő ferde helyzetbe disputálta bele önmagát és alattvalóit a főispán ur, mikor egyik negyed órában az alapszabályok sérthetetlen voltát vitatta, a másik negyed órában nyájasan mosolyogva hozzáfogtunk az alapszabályok módosításához.

Mert hát fel volt véve a tárgysorozatba 3-ik pont gyanánt „szervezési kérdések különös tekintettel a vidéki körök és ügynökségek felállítására“ s nagy nehezen sikerült éppen e sorok írójának a gyűlés színe előtt kideríteni: miként kerülhet kivételesen az alapszabályoknak csak ezen része vitatás és módosítás alá, ha a többihez még csak hozzá szólani sem szabad?

Kénytelen volt Lukácsy úr e talány megfejtése végett bevallani, hogy a ministerium kifogást tett alapszabályaink némely pontja ellen s azért nem erősítette meg mostanig. Kívánta főként a vidéki körök és ügynökségek viszonyát a központhoz szabatosan körül iratni és meghatároztatni, minthogy ezek kereskedelmi üzletet is közvetítvén, pénzkezelést és leszámolást

végeznek. Ő mint ideiglenes igazgató ezt a változtatást a maga fejétől meg nem teheté, hanem azt mondta: „majd leviszem a kérdést a vándorgyűlésre, mely illetékesen határozhat s a mint ott megállapodnak, azon értelemben megteszem a változtatást mikor haza jövök.“

Ime tehát nemcsak, hogy szabadsága és joga volt a közgyűlésnek az alapszabályokat módosítani, de éppen kötelessége hozta ezt magával.

A szakbizottság következő javaslatokat terjesztette elő elfogadás végett:

1.) Alakuljanak kertészeti körök, lehetőleg községenként, kik egy-egy központi fiók-kör körül csoportosuljanak. Ezen fiók-körök az egyes vidékek gazdasági egyleteinek székhelyein, azok kertészeti szakosztályaiból alakíttatnának. E végre szólítsa fel a jelen közgyűlés az ország összes gazdasági egyleteit, hogy illető szakosztályaikkal csatlakozzanak a kertészeti egyesülethez, oly módon azonban, hogy azért ama kertészeti szakosztályok kapcsolatban maradjanak saját gazd. egyleteikkel.

2.) Állíttassanak vidéki ügynökségek, melyeknek teendője lesz a kerti termények eladását közvetíteni, a vidék izlése és igényei szerint. Ily ügynökségek kapcsolatban tartják a vidéki köröket egymással, de az egyesület számlájára nem kereskedhetnek.

3. A vidéki körök különös figyelmet fordítanak a község faiskolák helyes uton haladására és fejlesztésére. Gyümölcsizeléssel egybekötött összejöveteleket, kiállításokat rendeznek. Gondoskodnak saját vidékük számára a legalkalmasabb és szükségesebb magvak, oltógalyak, csemeték stb. beszerzéséről. Utasítást adnak az ügynököknek, a termények elárulására nézve.

4. Minthogy a kert. egyesület alapszabályai megerősítve nincsenek, az egyleti ügyek vezetése és intézése egy ideiglenes központi választmányra bízatik, mely állani fog a vidéki köröknek (Pesten lakó) megbízottaiból, kiknek határozataihoz kell az id. igazgatónak alkalmazkodni.

Ez lényege a szakbizottsági javaslatoknak, melyeket a közgyűlés változatlanul elfogadott. Ellenmondás nem történt, csupán a 4-ik pontnál szólalt fel a főispán úr, ki szerette volna, hogy az igazgató működését a vidéki körök ne korlátozzák.

Most már szives olvasó hasonlítsd össze a „kiszirtokosok gazdasági egyesületeinek alapszabályait“, melyet Kodolányi Antal szerkesztett és ennek éppen a 3-ik pontját, melyet a községi gazdasági körök alakításáról szól, (melyet én az „Erdélyi Gazda“ 39-ik számában közöltem és elfogadásra ajánlottam) ezen szakbizottsági javaslatokkal.

Hasonlítsd továbbá össze t. olvasó e javaslatokat a 44-ik számban olvasható indítványainkkal, hol a gazd. egyletekkel való kapcsolatba lépés van indítványozva és ezek megbízottaiból van a központi választmány megalakítása tervezve.

A megfelelő szakaszokat egymás mellett olvasva: tisztán kitetszik, hogy a szakbizottság a kertészeti egyesület jövő szervezésére nézve a mi indítványainknak minden lényegesebb részét magáévá tette, ajánlotta s a közgyűlés is ezt fogadta el.

De a magas politika nem engedte ennek bevallását, sőt a közönség a Déésről Pestre küldött hírlapi közleményekből mostanig úgy van értesülve, hogy a kolozsvári küldöttek indítványai „elvetettek“.

* * *

Történt pedig ez az elvetés ilyen képen.

Miután a közelebbi szakaszban látható négy javaslat el volt fogadva, másod sorban referált a szakbizottság a „kolozsvári indítványokról“. És Vezekényi Horváth ur igen szép szónoki hanggal és szabatossággal, mind a hat indítványt *) elvetendőnek véleményezte. Még pedig az 1-sőt, melyben a gazdasági egyletek felszólítását ajánlottuk: azon okból kell szerintök elvetni, mert ők, a szakbizottság, néhány percczel előbb saját 1-ső pontjukban ugyan azzal minket már megelőztek. A többi pont pedig szabadságát korlátozná a kertészeti egyesületnek s ezt a gazdasági egyletek gyámsága alá helyezné.

Bátor voltam ezt az ellenészrevételt tenni, hogy azok, kik a kolozsvári indítványt tegnap beadták, nem tudhatták előre hogy a szakbizottság szíves lesz másnap annak lényegesebb részét, mint s a j á t indítványát előadni és elfogadtatni s azután ugyanazon indítványokat elvetésre ajánlani. A történeti igazság megkívánja, hogy a jegyzőkönyvbe a tények a valóságnak megfelelően véteessenek fel.

Felszólalásomra a bizottság kifejezései aztán szelidebbre módosították s a tényállásnak megfelelő szövegezés elhatározottat.

— A négy első kolozsvári indítványra nézve kijelentetem, hogy miután meggyőződésem szerint életrevaló vidéki kör csak ott fog alakulni, hol szakértelem van s ilyenek nagy többsége csak a gazd. egyletek szakosztályaiból jöhet létre; ezek pedig az anyaegylettel kapcsolatban, megbizottaik által a központi választmányban részt fognak venni: ez alapon a kert. egyesület jövőjét biztosítva s a mi indítványainkban kitűzött célt elérve látom.

— Az 5-ik kolozsvári indítvány mely így szól: „a kert. egyesület tisztviselői a központi igazgatóság ülésein csak tanácskozási szavazattal bírnak“, azon okból tétetett, mert az alapszabályok eredeti szövege szerint a választmány tagjai Budapesten oly kevés számmal lettek volna, hogy a tisztviselők ezekkel szemben az üléseken többséget alkothattak. — Szeremlei L. is megjegyezte, hogy nem tartaná egészséges szervezetnek az oly választmányt, melyben a fizetett tisztviselők a független tagokkal avagy csak egyenlő számban ülhetnének. A jelen gyűlésen elfogadott új szervezet azonban, mennyiben a vidéki körök megbizottaiból népesebb központi igazgatóság fog létre jöni, ez aránytalanságot elenyészeltette.

Indítványaink 6-ik pontja azt kívánta megakadályozni, hogy „a tőkésített alapítványi összegekkel ingatlan birtokot ne lehessen vásárolni“, miként ez az alapsz. IV. fejezetében meg volt engedve. A szakbizottság ebben is az egyesület szabadságának megszorítását látta.

Szabó S. kijelentette, hogy e ponthoz határozottan ragszkodik s felette szavazást kér, mert nem tud olyan esetet

képzeln, melyben a kert. egyesületnek ingatlan birtok szerzésére szüksége lehetne. A vándor közgyűlések változó tagokból állván, nem szeretné annak lehetőségét fenhagyni, hogy valamelyik közgyűlés a tőkét ingatlanokba befektesse. — A közgyűlés Szarvadi Pál alispán ur indítványára kimondotta, hogy a kolozsvári indítványok ezen 6-ik pontját elvben elfogadja s a jövő vándorközgyűlést megbizza, hogy ezen megállapodást az alapszabályok szövegébe vegye fel.

Imé! ekként lettek a kolozsvári indítványok elvetve! . . .

Nem kutatjuk mennyiben volt célzatos a fennebb vázolt modus procedendi; annak megítélését is bátran a t. közönségre bizzuk: mennyiben volt ildomos és loyális a velünk megkísérelt „elbánás“; csak a t. deési tudósítók egyoldalú és hiányos értesítéseire kell még egyszer egész nyomatékkal vissza térnem.

Nemcsak elhallgattak igen fontos tárgyalási részleteket, de egy főpontra nézve épen a valósággal ellenkező határozatot tettek közzé. Ugyanis, két helyt: a deési kiállítási Emléklapok okt. 26-ikáról keltezett 9-ik számában és a Pesti Napló okt. 27-iki reggeli lapjában látok Kaszap Antal névaláírással két szövszerint egyező közleményt, melyekben a szakbizottsági javaslat 1-ső pontja, a vidéki körök alakításáról így van szövegezve: „a központi fiók-kör a vidéki gazdasági egyletek kertészeti osztályából alakítandó, úgy, hogy ez utóbbi ezen téren a gazd. egylettől egészen függetlenül munkálkodnék.“ Pedig a közgyűlési határozat az volt, hogy emellett a gazd. egyletkekkel való kapcsolatukban megmaradnak.

Elvárjuk a közgyűlési jegyzőkönyv közzétételét és a gazd. egyletkekhez küldendő felhívás szövegét, hol ez a „tévedés“ bizonyosan ki lesz igazítva.

* * *

Már jeleztem fönnebb, hogy e vándorgyűlés legfontosabb s következményeiben legmesszebbható munkája volt: a nagy tenyészítésbe felveendő gyümölcsfajok meghatározása. Erről fog szólani következő cikkem.

A tárgysorozatban előre hirdetett többi kérdések az idő rövidsége és adatok hiánya miatt, érdemleges tárgyalás nélkül elhalasztattak a későbbi vándorgyűlésekre. Főként az 5-ik tárgy „a faiskolák és egyéb a kertészet körébe tartozó beszerzési források hitelességére vonatkozó intézkedések“, kényes természeténél fogva, később is csak nagy elővigyázattal lesz megoldható. E kérdésnél Ritter Gusztáv különösen hangsúlyozta a magteremelés fontosságát.

Teljesség kedvéért nem hagyhatom említés nélkül ugyan-csak Ritternek egy az ismerkedési estélyen megpendített életrevaló eszméjét, hogy míg magyar kertészképző intézetünk nem lesz, addig kertészeti egyesületünk tagjainak nagyobb része csak műkedvelőkből s nem szakképzett kertészekből fog állani.

— Gróf Kornis Viktor elnök urnak meleg bucsu szavai után este 7 órakor érte végét a deési vándorgyűlés; ekkor testületileg siettünk a tisztelet adóját meghozni, a kevéssel azelőtt a városba érkezett gróf Zichy Jenő és Türr tábornok személyeink.

Szabó Sámuel.

*) Lásd Erdélyi Gazda 44. szám 367. lap.

Pávai Vajna Elek vándorgyűlési indítványai.

III.

f) tagosított és nem tagosított határokon mivélési nemre való tekintet nélkül a közlegelőkön kívül semmi nemű állatot legeltetni sem éjjel sem nappal nem szabados, ha ne ha az illetőnek egy tagban 20 hold és oly bekerített fekvője van, a melyről a marha semmi szín és ürügy alatt másnak birtokára el nem juthat;

g) a közlegelőkön is az erdők legeltetése mindenütt tiltva lévén, csak igavonó marhák, vagy tehének és borjuktól összetett marhacsorda legelhet és pedig csak nappal; a kik igavonó vagy tejelő marháikat külön kívánják legeltetni, egy vagy két pár marhát külön nem jártathatnak, hanem kötelesek legalább 20 db marha tulajdonosai össze állani és két vagy három biztos örzővel marhaikat a közlegelőre, vagy az ugy nevezett ökor tilalmasba behajtatni.

A ki ezen és az f) pont alatti szabály ellen cselekszik, nem csak minden azon környékben történt károkért, a melyeken marhái jártak, kártérítésre kötelezett, hanem első izben minden marhától kötelezett 2 frt, a második izben 5 frt, a harmadik izben 10 frtokat, mint hatalmaskodási büntetést az illető község szegényei pénztára gyarapítására fizetni;

h) a rendes közlekedési és mezei utakon kívül senkinek sem szabados a mások fekvőire és birtokára lépni, azokon nappal vagy éjjel járni; a terményeket legázolni, vagy nyomni; a ki ezen szabály ellen cselekszik személyesen, marhája, vagy szekerével első izben 2 frt, második izben 5 frt és 3-ik izben 10 frtokkal és teljes kártérítéssel sujtoltatik; szabadságában áll mindenkinek e szabály áthágóját személyében és marháit is letartóztatni s mindaddig ezen állapotban tartani a község előljáró tudtával, míg a kártérítést és a birság pénz lefizetését nem teljesíti, vagy elégséges biztosítékkal bíró kezességet nem nyújtott;

i) széna csinálás, aratás idején vagy akár mikor a midőn a mezőkön és legelőkön a termények száradni és összegyűjteni kezdenek, vagy ha ezek elhordattak is: az erdőkhez, szőlőkhez és gyümölcsösökhöz 400 ölnyi távolságon belül éjjel vagy nappal tüzet rakni, gyufával tarlót, száraz füvet, vagy burjánokat gyujtani 10 frt büntetés és teljes kártérítés terhe alatt nem szabados.

Ezen kihágást ha cseléd, vagy gyermek teszi, felelős a kár és büntetésért a cseléd gazdája vagy a gyermek szülője;

j) a közhelyeket, ökörtilalmasokat és 6 éven felüli erdőt is csak az illető járási szolgabírónak a községi képviselő testületnek meghallgatásával kiadott engedélye és oly arányban lehet legeltetni, a mint az engedélyben körülírva lett;

k) Mindenki ugy a közlegelőkben, valamint 6 évi növést felül mult erdőkben és ugarokon csak fekvő birtoka arányához mérten tarthat és legeltethet marhát és annyi számban, a mennyit az illető járási szolgabíró a képviselő testület kihallgatásával előre meghatározott.

A ki az ezen és a megelőző szakasz szabálya ellen cse-

lekszik első izben minden marhától 1 frt, második izben 3 frt és harmadik izben, a mikor marháival a legelési helyről egészen kitiltatik minden marhától 5 frtal büntetendő, a mi közigatási uton rajta felhajtható és a községi legelők adója törlesztésére fordítandó;

l) Estvéli 8 órán tul reggeli 4 óráig nyárban és ősön, téli időben pedig reggeli 6 óráig örzőkön és mezei pásztorokon kívül a mivélés alatti szántóföldeken, kaszálókön, erdőkben, szőlőkben és gyümölcsösökben, valamint ezek körül, sem maga egyedül, sem marhakkal nem járhat, a ki ellenkezőleg cselekszik személyileg elfogható és mindaddig letartóztatható, míg a történetett károkról bizonyosság nem eszközöltethetett, a tettes a járása czélját nem igazolta s a minden egyes alkalomért fizetni kellett 3 frt pénz büntetést a községi előljáróságnál le nem fizette.

Indokolás:

Különösen a megyei földbirtokosok mezei terményei, szőlői, gyümölcsössei stb. az 1848-ik év után a szabad mezőre települők által teljesen veszélyeztetve és megőrizhetlenekké tételve — szükséges, sőt nélkülözhetlen e szabályok mielőbb életbe léptetése.

Méltóztassék a vándorgyűlés tanácskozás tárgyává téve ezen indítványt is, határozatilag az erdélyi gazdasági egyesület megbizni, hogy a képviselőház és m. kir. belügyi ministerium utján eszközölje sürgetőleg, törvény vagy rendelet alakjában, a fennebbi szabályokat mint mezei rendőrségi intézkedéseket kiadatni és országszerte foganatosíttatni.

A további indokolásra és szükség esetében felvilágosítás adásra fenntartom indítványtevői jogomat.

VI.

Indítvány az 1871. XVIII. és 1876. V. t. cz. módosítása iránt:

I. §.

A községi falusbirót választja a községi választmány azon 3 tag közül, a kiket az illető járási szolgabíró a több adót fizetők — virilisták — kihallgatása után választhatóknak nyilvánít.

II. §.

A községi jegyzőt választják a szövetségelt községek választmányai azon 3 különben képesített pályázók közül, kiket az illető járási szolgabíró választásra képesítetteknek nyilvánít.

III. §.

A községi bíró választatik 6, a körjegyző pedig 8 évek-re, a mikor a választások megújittatván mindenik újból megválasztható.

IV. §.

Az 1876. evi V-dik t. cz. 33-dik §-ának 2-dik bekezdése oda változtatatik, hogy:

kis és nagy községekben épen ugy, mint a rendezett tanácsu városokban a község minden tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költségek, füst szám szerint hordozandók és feledezők; külön füstöt téven ha egy udvaron is laknak, a külön háztartásban élő, különben egy család tagjai is.

V. §.

Magyei községek bel és határaikat tárgyzó ügyekben a községi bizottmány választott tagjaival szemben, valamint min-

den községi terület és adózásokat illetőleg a nagybirtokosok — virilisták — adójuk arányában minden 50 frt. adó után 1 szavazattal bírnak s ezeknek öszveszámításával történhetik a határozat hozatal.

Az indokolásra fenn tartom jogomat a tárgyalás előttre.

A tekintetes gazdák gyűlése méltóztassék az ügy komolysága és fontosságához mérten a megállapított szabályok keresztül vitelére s a nagyméltóságu m. kir. miniszterium pártolása eszközlésére, az Erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányát megbízni s egyszersmint kebeléből is feliratilag a kivitelt, illetőleg törvénymódosítást, mint mellőzhetlent kérelmezni. —

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1879. november hó 3-án.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Huszár Sándor, t. elnök., Báró Jósika Samu, alelnök., Csulak Dániel, Paget János, Páll Sándor, Szentgyörgyi József, Eöry Tivadar, Szabó Samu, Szenkowich Márton, Sárosi Pál és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

312. A szeptember 29-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván — a mai jegyzőkönyv hitelesítésére Eöry Tivadar, Szenkowich Márton és Sárosi Pál tagtársak kéretnek fel.

313. Gámán nyomda ajánlkozik, hogy az „Erdélyi gazdát” 1880-ra is az eddigi feltételek mellett hajlandó elvállalni — ajánlata elfogadtatván, a szerződés megkötésére az Elnökség felkérte.

314. Főispán Potsa József 845. sz. alatt a vándorgyűlési megmaradt díjakról és a cseléd jutalmazásról tudósít — tudomásul szolgál.

315. Pénztárnok Bogdán Arthur a sepsiszentgyörgyi tárlaton kiosztatlanul maradt 4 ezüst, 6 bronce-érmét, valamint 11 drb. aranyat és 4 ezüst forintost visszazámolja — az érmék azonnal a nmlgu ministeriumhoz lesznek felküldendők, a pénzdíjak pedig a közelebbi vándorgyűlés javára az egyleti pénztárban letéteményezendők.

317. és 318. Szabó Samu és Szentgyörgyi Lajos a déési tárlatról és az orsz. magyar kertészeti egyesület vándorgyűléséről tesznek jelentést — helyeslő tudomásul szolgálván, utiköltségük fejében 21 frt 60 kr. utalványoztatik. A kertészeti egyleti két részvény is befizetendő lesz, azon megjegyzéssel, hogy, ha a jövő vándorgyűlésen is az egyéni nézet szabad nyilvánulása oly megszorításra fog találni, mint Déésen; az egylet kilepettnek fogja magát tekinteni.

319. Egyleti titkár jelenti, hogy a köztelki szőlőtermés 343 frt 40 kron, a nagy-utcai szőlő 200 frton lett elérve — helyeslő tudomásul szolgál.

320. Egyleti titkár Budapest, Bécs, Sepsiszentgyörgy és Brassóba tett hivatalos utazásának költségeit mutatja be — az uti számla alelnökileg megvizsgáltatván, 227 frt 98 krt, utalványoztatik.

321. Egyleti titkár jelenti, hogy Goethe Hermann ur az egyleti könyvtárt több értékes munkával ajándékozta meg — nevezett urnak szíveségéért külön átiratban fog köszönet mondatni.

322. Kolozs-monostori igazgatóság 354. sz. a. november 15-én tartandó 10 évi fennállásának ünnepélyére hív meg — küldöttségül ez alkalomra felkérte: Szabó József, Báró Huszár Sándor, Páll Sándor, Csulak Dániel és a még csatlakozni kívánó tagtársak.

325. Kolozsvári keresk. és iparkamara 1878-ra szóló jelentését küldi be — az érdekes munka köszönettel könyvtárra helyeztetik.

326. Brassói keresk. és iparkamara 30 német és 10 magyar szőlészeti röpiratot kér — a német azonnal, a magyar kinyomatás után lesz megküldendő. Egyszersmint határozott, hogy az erdélyi szász gazd. egyesületnek is 30 drb német röpirat küldendő.

329. Az Első székely szövő gyár aláírási ive bemutatván — egy részvény az egylet nevében aláíratott.

330. A bihari gazd. egylet sept. 14-iki jegyzőkönyve — tudomásul szolgál.

331. Zemplénmegyei gazd. egylet sept 14-iki jegyzőkönyve — tudomásul szolgál.

332. Ministerium értesítése a Ferenczsatorna öntözési telepéről — lapban közöltetett.

333. Ministerium 27343. sz. a. az erdélyrészi gyapju keresettebbé tétele érdekében kérdést tesz — ajánlatik a bel-földi juhok keresztezése angol Lincoln vérrrel és ennél fogva ilyenmü félvérnyájuk felállítása.

334. és 335. A budapesti phylloxera enquête jegyzőkönyvének bemutatása és egyleti titkár előterjesztése a phylloxera ügyben — igazgató választmány tüzetes tárgyalás után az egyleti szőlő telepeket illetőleg a hivatalos vizsgálat eredményét kívánja bevárni; egyebekre nézve pedig a nmlgu ministeriumhoz indokolt előterjesztést fog intézni, a szőlőiskolák kereskedelmi forgalmának megszorítása érdekében, az amerikai vesszők behozatalában a phylloxera állandósításának veszélyét látja., egyik szerül Paget tagtárs indítványára a szalmával való égetést és perzselést esetleges kísérletre ajánlja., végre kéri Mathiasz vevőinek erdélyrészi névsorát, hogy a maga hatáskörében is kellő ellenőrzést gyakorolhasson.

336. Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlésének határozatából — a hazai szőlőfajok mikénti sikerültéről szintén oly munkálat lesz készítendő, mint minő az importált fajokat illetőleg bemutatva lett, mely határozatnak foganatosítására a borászati szakosztály kéretik fel.

337. Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlésének határozatából — ugy alelnök Szabó József értekezése, valamint az azt tárgyzó véleményes jelentés a jegyzőkönyv elkészültével a székes-fehérvári II. gazd. kongresszus t. végrehajtó bizottságának lesz megküldendő.

338. Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlésének határozatából — igazgató választmány fel fog irni a nmlgu ministeriumhoz, hogy a baróthi földműves iskolának és hasonrangu intézeteknek jó sikerrel végzett növendékei a m. kir. gazd. közepintézetekbe, névszerint a kolosmonostori m. kir. gazd. tanintézetbe akadály nélkül felvétessenek.

339. Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlésének határozatából Erdélyi Károly értekezése „A földbirtokok szétaraboltságának hátrányairól” számos példányban lévén az erdélyi magyar községekben elterjesztendő — mindenekelőtt kérdés fog intézteni a megyei főtiszt urakhoz sziveskedjenek tudatni, mintegy hány példányra lesz szükségük, hogy a kinyomatás iránt tájékozva legyünk.

340. Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlésének határozatából — felterjesztés lesz intézendő a nm. ministeriumhoz, hogy hivatkozással a fennálló törvényre, mindenütt ott, hol még eddig községi faiskola nem létezik, ilyennek azonnali beállítása elrendeltessék, ezen rendeletnek kellő keresztülvitele pedig a hatóságok által szigorú felelősség terhe alatt ellenőriztessék.

341. Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlésének határozatából — az elnök Tisza László által 12 drb arannyal díjazott pályakérdés: „Az emberi trágya értékesítéséről” kitzetett.

342. Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlésének határozatából — Pávai Vajna Elek két indítványának tárgyalására Csulak Dániel, Demeter Károly, Simon Elek és Tompa Károly tagtársak személyeikben külön bizottság kéretik fel, mely a t. indítványozó ur meghívásával azokat tárgyalás alá venni s a közelebbi választmányi ülésre indokolt jelentését beadni fogja.

343. Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlésének határozatából — igazgató választmány a nmlgu ministeriumnak újból is köszönetet fog mondani azon kegyességéért, hogy a tárlatot érem és pénzdijakkal oly dúsan megajándékozni sziveskedett.

344. A kertészeti szakosztály indokolt kérelmére -- Lucas „Illustrirtes Handbuch der Obstkunde“ című alampunkájának teljes kiadása megszerezni határozottatott.

345. A nélkülözhetlenné vált 2—3 könyvszekrény megkésztetésére — az Elnökség kéretett fel.

346. Paget János tagtárs előadja mindazon lépéseket, melyek eddigelé azon érdekekben történtek, hogy a szűkesfehérvári kiállítás borbírálati jegyzőkönyvnek réánk vonatkozó részét másolatban megkaphassuk, de melyek siker nélkül maradtak. Indítványozza, hogy mielőtt az egylet a nyilvánosság terére lépne, még egyszer kérje fel egyenesen Gróf Zichy Jenőt, hogy a kérdéses jegyzőkönyvnek hivatolt pontjait nekünk megküldeni sziveskedjék, a mi annyival inkább remélhető, mert a gróf ur ezt épen Paget tagtársnak személyesen is megígérte — igazgató választmány az előadottakat egyhangulag magáévá tévén, a mondott értelemben eljárni az Elnökséget felkéri.

Hitelesítik: **Szabó József,**
egyleti alelnök.
Szenkovich Márton,
Sárosi Pál,
Eöry Tivadar. **Gamauf Vilmos,**
egyleti titkár.

26618. számhoz.

Pályázati hirdetés.

Néhai Csáky Petronella grófnő által magyarországi illetőségű, vagyontalan és egészen árva, a gazdasági pályára készülő s valamely honi gazdasági intézeten tanuló ifjak segélyezésére alapított 300 frtból álló ösztöndíjak egyike a jelen

18⁷⁹/₈₀ tanévtől kezdődőleg kiadható lévén, erre ezennel pályázat nyitattik.

Azon gazdasági szakiskolai tanulók, kik ezen ösztöndíj elnyerésére pályázni óhajtanak, felhivatnak, hogy folyamodványukat ezen ministeriumhoz czimezve az illető tanintézet igazgatóságánál f. é. november hó 30-ig annyival is inkább nyújtás be, mert a későbbben beadandó kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Budapest, 1879. október hó 31-én.

A földmivelés,- ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumtól.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1879. nov. 15-ig.

Me g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és darabszáma	A kör megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
N.-Küküllő	Berethalom	1 ló	lépfene	elhullott
"	Medgyes	1 "	"	"
"	Brulya	1 szarvasm.	"	"
"	Kőhalom	1 ló	takonykór	kiirtatott
Szilágy	K.-Goroszló	15 bival	lépfene	elhullott
"	"	4 szarvasm.	"	"

Horvát Szlavonországban uralg a marhavész 17 községben. A horvát-szlavon katonai határőrvidéken szintén uralg a marhavész 22 községben.

Magyarország területe m a r h a v é s z - m e n t e s.

Szék, 1879. nov. 9.

Szüretünk október hó 23—26-ig teljesen bevégeztetett. Eredmény a tavalinál kevesebb, minőségre nézve Wagner mustmérője szerint 10—15%.

Kiss Sándor.

Magyar-Csesztve, 1879. nov. 10.

A szüret itt és a környéken lejárt a magát, a termés a júliusf reményekhez képest szinte váratlan, vederszámra szinte elég, de nincs köszönet benne, a hol a múlt évben 18—20 fokos must volt, ott az idén a must csak 13—14 fokot mutat, „a zsidó” válogatva veszi 60—70 kral vedrét és adni kell, nehogy a végrehajtótól 30 kron vehesse meg. Az őszi vetéseket igen pusztítják az egerek és a hideg szelek, féltő, hogy a jövő év nem adja meg az idej közép termést.

Pávai Vajna Elek.

Dicső-Szent-Márton, 1879. nov. 14.

A szüretéről irhatom, hogy reményességünk nemhogy felül multa volna, de épen nagyonis családunk benne, ugyanis hittük, hogy 15—20 fokos mustunk lesz és lett 11—14 fokos, ára meglehetősen; közönséges mustot fizettek 75 krtól 1 frt 20 krig, finomat 1 frt 50 krtól 1 frt 80 krig vedrét. Birtokosaink szüretjüket e hónapra hagyták abban a reményben, hogy tán jobb mustjok lesz, mint azoknak, kik előbb szűrték, de családunk, mert a be állott esőzés nem a minőséget, hanem a mennyiséget javította. A metszést és fedést gazdáink jobbra elvégezték. Gabona ára emelkedett; Szarvasmarháink egészségesek, de a disznók között a torokbaj most is szedi áldozatát.

Székely János.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjúpiacz Budapest, nov. 8—nov. 15-ig. 1879.

Buza gyenge üzlet alig tartott árakkal; forgalom 40,000 metermázsa, ár 13.80 frt.

Rozs jó üzlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 9.70 frt.
Árpa elég szilárd, forgalom 2000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7.85 frt.

Zab kevés készlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 7.40 frt.

Törökbuza jó kereslet, forgalom 15,000 metermázsa, ár 7.90 frtig a legjava.

Repcze jó kereslet, de tulajdonosok drágasága miatt csekély üzlet, ár a java 12 frt.

Gyapjú üzlet meglehetősen élénk. Eladatott 200 metermázsa középfinom posztó gyapjú 95—96 frt, 1000 metermázsa jobb közép fésűs gyapjú 82—84 frt, 200 metermázsa homoki 51—53 frt, 200 metermázsa erdélyi zigaja 78—79 frt, 800 metermázsa raczka gyapjú 36—38 frt. (Árak per 56 kilogram.) Gyárilag mosott gyapjuból mintegy 19,500 kilo adott el, 1.75—2.55 frt kilója.

Gabona-árak:

minimum és maximum:	Budapest nov. 15.	Bécs nov. 15.
Buza	13.05—14.55 frt	13.25—14.85 frt
Rozs	9.85—10.00 frt	10.20—10.50 frt
Árpa, takarmány	7.20—7.60 frt	— — —
Árpa, szeszifőzésre	7.90—8.30 frt	— — —
Árpa, seres	8.60—10.50 frt	9.00—10.50 frt
Zab	7.20—7.50 frt	7.20—7.90 frt
Repcze	11.75—12.00 frt	12.25—12.50 frt
Törökbuza	7.60—7.80 frt	7.75—7.90 frt

Budapesti marhavásár nov. hó 13-án 1879. Összes felhajtás 3724 db nagy- és 2645 db apró marha. Ebből eladatott: 97 drb. bika, 2324 drb. ökör, 1032 drb. vágó tehén, 338 drb. fejős tehén, 98 drb. bival, 296 drb. borju, 2645 drb juh. — Árak: bika darabonként 80—119 frt, ökör páronként 150—200 frt, vágó tehén páronként 120—280 frt, fejős tehén darabonként 85—209 frt, bival páronként 140—240 frt, borju darabonként 19—45 frt, juh páronként 17—21 frt. Hús-árak 100 kilonként: ökörhús 47—52 frt, tehénhús 46—50 frt, borjuhús 80—120 frt, bivalhús 42—46 frt.

Bécsi marhavásár nov. hó 10-én. Összes felhajtás 2471 darab és pedig 1410 drb. magyar, 780 drb. lengyel és 281 drb. német fajta, melyből 2141 drb. ökör, 192 drb. tehén, 45 drb. bika és 93 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 54—60 frt, lengyel 55—60 frt, német 56—60 frt, tehén 50—53 frt, bika 48—52 frt, bival 42—48 frt. Lábán darabonként 100—230 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár nov. 14-én: (Az első magyar sertéshizláló részvénytársaság jelentése.) A hét elején az üzlet a tetemes felhajtások következtében kissé megakadt, azonban a kivitelre tett tekintélyes bevásárlás folytán és mert 1500

drbnál több 45 $\frac{1}{2}$ —46 krral 8—14 nap alatti szállításra kötött, ismét élénkült, úgy, hogy a jó hangulat újra az előtérbe lépett.

Jegyzett árak: magyar nehéz és középnehéz 44 $\frac{3}{4}$ —45 $\frac{1}{2}$ kr, könnyű vidéki sertés 41—42 kr, szerb 41—43 kr, tuskés 39 $\frac{1}{2}$ —40 $\frac{1}{4}$ kr. klgr. tisztasuly. Eleség árak: tengeri 8 frt., árpa 8 frt. 20 kr, mm. városi raktárban átvéve. Helyi állomány: november 7-ről maradt 58660 drb. Felhajtás: alvidékről 7830 drb. Erdélyből 440 drb. Szerbiából 980 drb. Romániából 1840 drb., Magyar északi vasutal sovány 1940 db., Vidékről 40 drb., összesen 13060 db. Elhajtás: Felvidékre 630 drb., Bécsbe (m. héten 765 drb.) 3040 drb., Prágába 910 drb., Bodenbachon át 3120 drb., Rutkán át 320 drb., Stuttgartba 780 drb., budapesti fogyasztás 3150 drb., kültelki fogyasztás 160 drb., Összesen 13110 darab. Marad állomány 58610 darab. A részvénytársaságokban 8360 drb. van elhelyezve.

Bécsi sertésvásár november 11-én. Összes felhajtás 4516 darab és pedig 1159 drb. nehéz, 1404 drb. középnehéz és 1953 drb. süldő; melyből 1096 drb. magyar, 1953 drb. orosz-lengyel, 1342 drb. szerb és 168 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 40 $\frac{1}{2}$ —42 frt, középnehéz 39—40 frt, süldő 32—38 frt, szalonna és zsir 52—56 frt.

Berlini vásár nov. 10. Felhajtás 8553 drb, mecklenburgi 48—51 mrk, oroszok 38—40 mrk, 100 font vágósuly mellett, magyar 46 mrk. 40—45 ű tárával.

Drezdai vásár nov. 10. A piacon 760 drb vidéki és 546 drb magyar sertés volt, az első 52—57, utóbbiak 48 filléren keltek el $\frac{1}{2}$ klgrként.

Disznózsir most is jó keresletnek örvendett kész áru hordóval együtt 54 $\frac{1}{4}$ —55 frt, november-december-január havi kötésben hordó nélkül 52 $\frac{1}{2}$ —54 forint.

Szalonna jó kereslet mellett élénkebb forgalom, vidéki szalonna 44 $\frac{1}{2}$ —45 frt, városi áru 48 $\frac{1}{2}$ —49 frt, füstölt szalonna 53—55 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

PéNZ-KÖLCSÖNÖKET

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 4000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölk.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (46—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

Kolozsvártt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig

WALSER FERENCZ

első magyar Gép- és tűzoltószerek-gyára, harang- és ércöntőde.

Budapesten és Kolozsvárt

Borsajtók a legkitünőbb rendszerű,

Szőlő roncsoló-malmok és rosták,

Borszivattyuk minden bozzá való felszereléssel gyári áron kedvező feltételek és jótállás mellett ajánlja

Walszer Ferencz magyar gazdasági gépgyárai egyesített raktárának és gépműhelyének erdélyországi fióktelepe

Kolozsvárt, bel-monostorutcza 12. szám,

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek, (Értelmes ügynökök és ismételadók kerestetnek).

(15)

(18—23)

Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterce		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bressó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sy.-Sz.-Miklós	nov. 8	850	750	525	400	250	515	170	30	—	30
Kolozsvár	nov. 13	1000	—	560	—	283	400	160	140	350	44
H.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.-Szében	nov. 14	850	720	540	460	290	430	180	100	350	42—46
Szegesvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	nov. 13	850	587	570	—	245	387	140	60	220	40
Sz.-Údvarhely	nov. 11	900	700	500	—	250	450	180	40	200	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akaránszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1—3 1—6 1—12 1—18 1—24 1—30 1—36 1—42 1—52										
	széri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
1/15 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	150	210	
1/15 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/15 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/15 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/15 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.